

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı

7/5765
GK 140

Sayı: B.13.2.SGK.0.65.03.01.1-8/610/ 12865658
Konu: Ardahan Milletvekili
Ensar ÖĞÜT'ün (7/5765)
Esas Nolu Yazılı Soru Önergesi

18-07-2012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi: 09/04/2012 tarihli ve A.01.0.KKB.0.10.00.00-59105 sayılı yazınız.

Ardahan Milletvekili Sayın Ensar ÖĞÜT'e ait 7/5765 Esas No'lu yazılı soru önergesi Bakanlığımız ilgili birimlerince incelenmiş olup, konuya dair cevabi bilgi ve değerlendirmeler ekte sunulmuştur.

Bilgilerini arz ederim.

Faruk ÇELİK
Bakan

EK:

Cevap yazısı

ARDAHAN MİLLETVEKİLİ SAYIN ENSAR ÖĞÜT'E AİT 7/5765 ESAS NO'LU SORU
ÖNERGESİNE CEVAP

Bilindiği üzere; Kayıt Dışı Ekonomi'nin önlenmesine ilişkin olarak daha önce çalışmalar yapılmıştır. Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının koordinasyonunda tüm Bakanlık ve diğer Kurumların birimleri ile toplantılar yapılarak "Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Stratejisi" belirlenerek Bakanlar Kuruluna sunulmuş ve kamuoyu ile paylaşımı sağlanmıştır. Kurumca da bu çalışma içerisinde yer alınmış ve gerekli çalışmalar devam ettirilmektedir.

Diğer yandan yine Maliye Bakanlığı Gelir İdaresi Başkanlığının koordinasyonunda 2011-2013 yıllarını kapsayan yeni bir "Kayıt Dışı Ekonomiyle Mücadele Eylem Planı" hazırlanmış ve Kurumla ilgili olarak aşağıda yer alan konulara yer verilmiştir.

Sosyal Güvenlik Eylem Planı içinde denetim elemanı sayısının 1500'e çıkarılması,

Sosyal Güvenlik Kurumu ve Gelir İdaresi Başkanlığı arasında yapılacak iş birliği ile yoklama fişleri ve işyeri tespit tutanaklarının birleştirilmesi suretiyle denetimde etkinlik temin edilmesi ve yoklamaların elektronik ortamda yapılması,

Aylık prim ve hizmet belgesinde gerekli değişiklikler yapılarak işverenlerin çalıştırdıkları sigortalıların, uluslararası meslek sınıflaması kodlarına uygun olarak mesleklerinin bildiriminin sağlanması,

Kayıt dışı işyerlerinin kayıt altına alınması amacıyla kurumlar arasında işbirliği yapılarak, doğalgaz-su-elektrik aboneliği olan işyeri bilgileri, TÜİK'in işyeri verileri coğrafi bilgi sistemleri kullanılarak SGK kayıtları ile karşılaştırılması,

Sosyal Güvenlik Kurumu bünyesinde kayıt dışı istihdamla mücadele etkinliğini artıracak risk analizi merkezinin kurulması,

öngörülmüştür.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı Yönetmeliğinin 55 inci maddesine istinaden her yıl için "Yıllık Çalışma Plan ve Programı Talimatı" hazırlanmakta, bu talimat kapsamında anılan yönetmeliğin 7/d maddesi kapsamında asgari işçilik incelemeleri adı altında işin yürütümü için gerekli olan asgari işçilik tutarını tespit etmek görevi Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına verilmiştir. Bu çerçevede risk değerlendirme kriterleri kullanılarak yapılan analizler sonucunda Kuruma yapılan işçilik bildirimleri bakımından riskli grup içinde kaldığı anlaşılan işverenin Kuruma, işin yürütülmesi için yeterli işçilik bildiriminde bulunup bulunmadığının belirlenmesi amacıyla işin yürütülmesi için gerekli olan asgari işçilik miktarının işyerinde yapılan işin niteliği, kullanılan teknoloji, işyerinin büyüklüğü, benzer işletmelerde çalışan işçi sayısı, ilgili meslek veya kamu kuruluşlarının görüşü gibi unsurlar dikkate alınmak suretiyle tespit edilmesine yönelik olarak devamlı işyerleri hakkında incelemeler yapılmaktadır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca yürütülen devamlı işyerleri sektörel asgari işçilik incelemeleri; rehberlik, risk analizi, denetim ve uzlaşma başlıkları adı altında yürütülmektedir.

Kurumca istihdamın artırılması, yaygınlaştırılması ve korunması için çok çeşitli faaliyetler yürütülmüş ve halen yoğun bir biçimde yürütülmeye de devam etmektedir. Özellikle teşvik faaliyetleri kapsamında hem istihdamın artırılması hem de işverenler üzerindeki prim yükünün hafifletilmesi bakımından son dönemlerde çok önemli gelişmeler yaşanmıştır.

Şöyleki;

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 81 inci maddesinde % 20 olarak belirlenen uzun vadeli sigorta kolları primlerinden işverenlerin

payına düşen 11 puanlık kısmın 5 puanının yasal yükümlülüklerini yerine getiren işverenler adına Hazinece karşılanacağı,

Yine 5510 sayılı Kanunun Ek 2 nci maddesinde; yatırımlarda Devlet yardımları hakkında kararlar çerçevesinde teşvik edilen yatırımlara bağlı olarak gerçekleştirilecek istihdam için, Kanunda belirlenen prime esas kazanç alt sınırı üzerinden hesaplanan sigorta primlerinin işveren hisselerinin tamamına kadar olan kısmının Hazinece karşılanacağı,

4447 sayılı Kanunun 50 nci maddesinde; işsizlik ödeneği almakta olanların işe alınması kaydıyla İşsizlik Sigortası Fonu'ndan prim desteği verileceği,

4447 sayılı Kanunun Geçici 10 uncu maddesinde; 18 yaşından büyük ve 29 yaşından küçük erkekler ile 18 yaşından büyük kadın sigortalıların madde içeriğinde belirtilen koşullara uygun olarak 31/12/2015 tarihine kadar işe alınmaları halinde sigorta primlerinin işveren hisselerine ait tutarının tamamı, mesleki yeterlik belgesi sahipleri için 48 ay süreyle, diğer kişiler içinse durumlarına göre en az 6 ile 36 ay arasında değişen sürelerde İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanacağı,

4857 sayılı Kanunun 30 uncu maddesinde yer alan düzenlemeyle özel sektör işverenlerince özürlü sigortalıları, sigorta primine ait işveren hisselerinin tamamı, kontenjan fazlası özürlü çalıştıran, yükümlü olmadıkları halde özürlü çalıştıran işverenlerin bu şekilde çalıştırdıkları her bir özürlü için sigorta primine ait işveren hisselerinin % 50'sinin Hazinece karşılanacağı,

5084 sayılı Kanun uyarınca kalkınmada öncelikli konumdaki illerde faaliyette bulunan işverenlerin paylarına düşen sigorta primlerinin organize sanayi veya endüstri bölgelerinde kurulu iş yerleri için tamamı, diğer yerlerdeki iş yerleri için % 80'inin Hazinece karşılanacağı,

5525 sayılı Kültür Yatırımları ve Girişimleri Teşvik Kanunu'nun 5 inci maddesi uyarınca belgelendirilmiş kurumlar vergisi mükellefi yatırımcı veya girişimcilerin, ilgili idareye verecekleri aylık sigorta prim bordrolarında bildirdikleri işçilerin sigorta primlerinin işveren hissesinin, yatırım aşamasında üç yılı aşmamak şartıyla % 50'si, işletme aşamasında ise yedi yılı aşmamak şartıyla % 25'inin Hazinece karşılanacağı,

şeklinde düzenlemeler yapılmış ve uygulamaya konmuştur.

Ülkemizde kayıt dışı olarak çalışanların kayıt altına alınması, sadece Sosyal Güvenlik Kurumunca alınacak tedbirler ve bu Kurumun denetim elemanlarınca yapılacak incelemelerle değil, aynı zamanda Devletin tüm birimleri arasında bu konuda işbirliğinin olması ve çalışanların kayıt dışılığın olumsuz etkileri konusunda eğitilmeleri ve bilinçlendirilmeleri yoluyla sağlanacaktır.

Bu anlayış içerisinde ve kayıt dışı çalışanların esasen günlük yaşamda tüm sosyal, ekonomik ve kültürel faaliyetlerini bankalar, kamu idareleri ve diğer kurum ve kuruluşlarda gerçekleştirdikleri düşüncesinden yola çıkarak, bu kişilerin bu gibi yerlerde işlem yaparken, aynı zamanda sosyal güvenliklerinin de sağlanmasında, öncelikle, yapılan işlemlerin bir araç olarak kullanılması amaçlanmıştır.

Bu kapsamda; tüm bankalar, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Ulaştırma Bakanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, PTT Genel Müdürlüğü, Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü, Özerk Spor Federasyonları, Noterlikler, İnternet Sağlayıcıları, Türk Telekomünikasyon Anonim Şirketi, Turkcell, Vodafone ve Avea GSM Operatörleri, Tedaş, Yükseköğretim Kurumu, Toplu Konut İdaresi Başkanlığı, Anadolu Üniversitesi Rektörlüğü'nden 2008 yılı ekim ayından itibaren T.C. kimlik numaraları ile birlikte "meslek bilgileri" alınmaya ve alınan bilgilerden sigortalılık kontrolü yapılmaya başlanmıştır.

Adı geçen kamu kurum ve kuruluşlarının kendilerine belli işlemler için başvuran kişilerden T.C. kimlik numaralarını ve çalıştıkları yer unvan ve adres bilgilerini alıp Kuruma

elektronik ortamda veya manuel olarak göndermesiyle söz konusu kurumlarla Sosyal Güvenlik Kurumu arasında kayıt dışı istihdamın önlenmesine yönelik veri paylaşımı gerçekleşmekte, gelen bilgilere dayanılarak Kurum tarafından sigortalılık sorgulaması yapılarak sigortasız çalışanların tespit edilmesi halinde bu kişilerin kayıt altına alınabilmesi için gerekli işlemler ve yazışmalar yapılmaktadır.

Ayrıca kayıt dışı istihdamla mücadele faaliyetleri kapsamında kamuoyunu bilgilendirme ve bilinçlendirme çalışmaları adı altında da Kurumca diğer kamu kurum ve kuruluşları ve sivil toplum kuruluşları arasında yapılan işbirliği sayesinde çok önemli faaliyetler yürütülmüştür.

Şöyle ki;

Taşra birimlerine kayıt dışı istihdamla mücadele eylem planı ve bilinçlendirme faaliyetlerinde kullanılmak üzere broşürler, eğitim notları ve slaytları gönderilmiştir. İllerde bulunan üniversite, sivil toplum kuruluşları, organize sanayi bölgeleri, sendikalar, belediyeler gibi kurum ve kuruluşlarla koordinasyon ve işbirliği içerisinde sosyal güvenlik bilinci ve kayıt dışı istihdamın önlenmesi konusunda faaliyetlerin yürütülmesi istenmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı ile yapılan çalışmalar sonucunda, 2011-2012 öğretim yılında ders müfredatında sosyal güvenlik ile iş sağlığı ve güvenliği konusuna yer verilmesi hususunda mutabakata varılarak konu ile ilgili protokol ile müfredatta yer alacak metin taslağı hazırlanmış olup, Bakanlığımız aracılığıyla anılan Bakanlığa gönderilmesi aşamasına gelinmiştir.

TV dizilerini ve yarışma programlarını tüm ülke nüfusunun izlediği ve tartıştığı düşünülerek, 16 yapım şirketinde 25 dizi içeriğinde sosyal güvenlikle ilgili repliklere ve 5 yarışma programında ise sosyal güvenlikle ilgili sorulara yer verilmesi sağlanmıştır.

Milli Piyango Genel Müdürlüğü ile varılan mutabakat sonucunda 9/8/2011 tarihli milli piyango çekilişinde biletlerin üzerinde "SGK" logosu ile "SGK'ya Kayıtlı Ol, Güvende Ol" sloganının yer alması sağlanmıştır.

Ev hanımlarına 6111 sayılı Kanunla getirilen sigortalılık imkânı ve isteğe bağlı sigortalılık konusunda açıklayıcı bilgileri içeren broşürler hazırlanarak, Ankara Büyükşehir Belediyesi lokallerinde dağıtılmak üzere 5.000 adet broşür gönderilmiştir.

Tarımda mevsimlik işçi olarak çalışanlara yönelik olarak getirilen haklarla ilgili 95.000 adet broşür bastırılarak taşra birimleri aracılığıyla ilgili kişi ve kurumlara dağıtımı sağlanmıştır.

Sanatçılara sağlanan sosyal güvenlik hakları hakkında bilgilendirici 50 bin adet kitapçık bastırılarak, SGK taşra teşkilatına ve ilgili meslek kuruluşlarına gönderilmiş ve dağıtımı sağlanmıştır.

Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa, Antalya ve Adana olmak üzere 6 ilde toplam 117 AVM'ye sosyal güvenlik konusunda bilgilendirici ve bilinçlendirici broşürler gönderilmiş ve halkın görebileceği uygun alanlara asılması sağlanmıştır.

Ayrıca, 5502 sayılı kanunla kayıt dışı istihdamla mücadele görevi verilen Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı bu sorumluluğu gereği faaliyetlerini "Rehberlik" faaliyetleri ile "Denetim" faaliyetleri olmak üzere iki başlık altında yürütmektedir.

Rehberlik faaliyetleri; Kayıt dışı istihdamla mücadelede toplumsal mutabakatı sağlamak ve güçlendirmek adına işveren ve sigortalılara yönelik düzenlenen bilgilendirme seminerlerini, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, meslek oda ve birliklerine yönelik bilgilendirme toplantılarını, sektörlere yönelik hazırlanan bilgilendirme notlarının sektör temsilcilikleri ile paylaşılmasını kapsamaktadır.

Denetim faaliyetleri ise, denetim rehberlerinin hazırlanmasını, riskli grup ve sektörlerin belirlenmesini, denetlenecek işyerlerinin belirlenmesini, asgari işçilik incelemesini, denetim sonuçları analiz çalışmalarını kapsamaktadır.

Ayrıca, Kurum tarafından yürütölmekte olan ve Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının da içinde yer aldığı Kayıtlı İstihdamı Teşvik ve Teknik Destek Projesi (KİTUP) 28 Eylül 2010 tarihinde uygulanmaya başlanmıştır.

Bahsekonu projenin hedefleri: Sosyal Güvenlik Kurumunun, ilgili kurumların, sosyal ortakların ve ilgili sivil toplum örgütlerinin konu ile ilgili kapasitelerini arttırmak, konu kapsamında stratejiler geliştirerek kayıtlı istihdamı teşvik etmek ve ulaşılacak daha iyi iş imkanları, sosyal eşitlik ile ekonomide gözle görülür bir büyüme elde etmektir.

Proje aktiviteleri üç ana başlık altında toplanmıştır: Kapasite artırımı ve politikaların geliştirilmesi, bilişim ve iletişim teknolojilerinin uygulanması ve toplumsal farkındalığı artırma kampanyasıdır.